

Humaniorameldingen og HUMEVAL

Humaniorameldingen

31. mars 2017 la Regjeringen frem den såkalte Humaniorameldingen - Stortingsmelding om humaniora (Meld. St. 25 (2016-2017)). Meldingen drøfter hvordan samfunnspotensialet i de humanistiske fagene kan utløses fullt ut i møtet med vår tids store spørsmål, i nærings- og kulturlivet og i skolen. Meldingen konkluderer med at politiske endringer og justeringer er nødvendig, men også endringer både ved utdanningsinstitusjonene og i det samfunnet som skal ta i bruk humanistisk kunnskap.

Det er særlig humanioras relevans på fire område som blir belyst i meldingen:

- Akademia. Er kvaliteten i humanistisk forskning god nok i form av originalitet og internasjonalt gjennomslag?
- Samfunnet. Er dagens humaniora tilstrekkelig samfunnsrelevant?
- Arbeidslivet. Hvordan kan humanistisk utdanning få økt kvalitet og økt relevans for arbeidslivet?
- Skolen. Er humanioras bidrag til norsk skole godt nok satt i system i dag?

Av innholdet i meldingen man kan trekke fram som relevant for HVO er blant annet:

- Meldingen inneholder ikke store tiltak som utløser friske midler i stort omfang.
- Men humaniora skal sterkere inn i Forskingsrådets brede program og skal gjøres mer tydelig i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Små, utsatte fag skal tas bedre vare på, og det skal satses mer på fremmedspråk utenom engelsk.
- Regjeringen vil styrke humanioras plass i EUs 9. rammeprogram for forskning og innovasjon fra 2021.
- Et opplegg for videre innføring av utviklingsavtaler vil bli presentert i statsbudsjettet for 2018. En del av opplegget vil være et rektormøte, der det kan føres en dialog om utsatte fag.
- Universitet og høyskoler må arbeide systematisk for å vurdere hvordan de humanistiske studieprogrammene samsvarer med det arbeidslivet trenger.

Det er viktig at HVO følger opp Humaniorameldingen, noe om også har blitt understreket av

Kunnskapsdepartementet i deres styringsdialog med ledelsen ved HVO. Flere av utfordringene som meldinga peker på er også aktuelle for HVO, som har en rekke humanistiske fag i porteføljen sin, både som del av grunnskulelærerutdanningen og som egne fag. På begge disse feltene er det viktig at man arbeider for å gjøre de humanistiske fagene samfunnsrelevante. For GLU er det dessuten viktig at de humanistiske fagene som det blir undervist i støtter opp om lærerutdanningen som en profesjonsutdanning.

HVO har utfordringer med å få sendt mange nok søknader til eksterne kilder som NFR og EU. Og for få av de som vert sendt inn vinner frem. Høgskulen må også av flere grunner øke antallet publiseringspoeng de ansatte produserer. En del, men ikke den eneste delen, av forklaringen på at HVO ikke lykkes så godt som ønskelig på disse feltene, er fagsammensetningen på høgskulen. HVO har flere små humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag, som har vansker å nå fram i et forskningsstøtte- og publiseringsystem som til dels er laget med de naturvitenskapelige fagene som mal. Det er derfor nødvendig at Volda følger med og bruker innsatsen meldinga lover at regjeringa skal utføre når det gjelder å gjøre det lettere for humanistiske fag å få støtte fra Forskningsrådet og EU. Det kan hjelpe til med å øke summen av prosjektmidler høgskulen blir tildelt.

HUMEVAL

I 2015-2017 deltok Høgskulen i Volda i Forskningsrådets (NFR) evaluering av humanistiske fag i Norge. Evalueringen av humanistisk forskning i Norge ble satt i gang høsten 2015 og var ferdig i juni 2017.

Evalueringen er del av Forskningsrådets system med periodiske fagevalueringer av ulike fag og fagfelt i norsk forskning. De har som mål å foreta en kritisk gjennomgang av det norske forskningssystemet med et internasjonalt perspektiv og skal resultere i konkrete anbefalinger om tiltak som kan fremme kvalitet og effektivitet i forskningen. Anbefalingene er ment å være til hjelp både for institusjonene selv i deres videre strategiske arbeid, for Forskningsrådet i utviklingen av våre virkemidler og for myndighetene i deres politikkutvikling.

Humanistisk forskning spiller også en viktig rolle i samfunnslivet utenfor akademien. Ved HUMEVAL var det derfor et uttrykt mål at forskningens samfunnsbidrag skulle dokumentere og vurderes. Gjennom HUMEVAL kunne HVO dermed synliggjøre sine fagmiljøers samfunnsbidrag gjennom dokumenterte eksempler.

Proessen ved HVO 2015-2017

Ved HVO deltok fagmiljøene i historie og religion og mediefag. De humanistiske fagene ved AHL ble ikke evaluert i denne omgangen, da de falt inn under en egen evaluering av utdanningsforskning (UTDEVAL). Mediefag ble regnet som et humanistisk fagfelt i HUMEVAL, selv om innretningen av disse fagene ved HVO er mest samfunnsvitenskapelig. Det er også en samfunnsvitenskapelig forskning i Norge (SAMEVAL) under utarbeidelse. Her deltar ikke HVO, da de samfunnsvitenskapelige miljøene ved høgskulen er for små.

HVO ble varslet om evalueringen i september 2015. I november ble lister over aktuelle forskere og forskergrupper kvalitetssikret og meldt inn til NFR. I kløpet av våren 2016 sendte HVO inn en overordnet institusjonell egevaluering, med vekt på strategi, ressursbruk og oppfølging av tidligere fagevalueringer. Vedlagt denne var utvalgte vitenskapelige publikasjoner.

Neste fase i evalueringen var å melde inn forskergrupper, levere en omfattende egevalueringer av disse og aktiviteten til panelet de tilhørte samt å sende inn en case som viste et eksempel på dens samfunnsnytte. I tillegg skulle det sendes inn korte CVer av alle forskergruppedlemmer. Dette ble utført i februar og mars 2016. Gruppene som ble meldt inn var 1. «Cultural Encounters» som består av forskere på HVO tilknyttet historie og RLE og var ledet av prof. Anders Aschim og Inger Marie Okkenhaug og 2. «Journalism, democracy and digital aesthetics» som består av forskere ved Avdeling for mediefag ledet av dosent Pål Aam og førsteamanuensis Ivar John Erdal.

FoU-koordinator Ola Teige, Inger Marie Okkenhaug, Ivar John Erdal og Anders Aschim som representanter for de innmeldte forskergruppene møtte den 26.10 på Gardemoen evalueringspanelene for de innmeldte forskergruppene for å bli intervjuet HVOs representanter informerte generelt om HVO og FoU-arbeidet ved høgskulen, i tillegg til å informere og klargjøre opplysninger om de innmeldte fagmiljøene og forskergruppene.

I mars 2017 ble HVO tilsendt utkast til beskrivelsene som gjaldt HVO til faktasjekk. Det var konkrete feil å melde inn.

Forskningsutvalget ved HVO ble fortløpende informert om prosessen og drøftet den på flere møter. Mest inngående ble saken behandlet på møtet 9.6. 2016.

Den ferdige nasjonale evalueringen ble lansert 23. juni 2016 og bestod av en felles evalueringsrapport, evalueringsrapporter for hvert fagfelt og en publikasjon som samlet de innsendte samfunnsbidragene («Impact Cases»).

HUMEVALS overordnede konklusjoner

HUMEVAL evaluerte til sammen 2300 forskere i 36 utdannings- og forskningsinstitusjoner i Norge.

Hovedkonklusjonen til det internasjonale evalueringspanelet er at norsk humaniora er velfinansiert og holder et høyt internasjonalt nivå på en rekke område. Norsk humaniora gir også et betydelig samfunnsbidrag gjennom samarbeid med næringsliv, og en rekke offentlige og private organisasjoner. Men dette kan også styrkes.

Det har skjedd en positiv utvikling de siste ti årene, særlig når det gjelder tallet på publiseringer, kvalitet, produktivitet, internasjonalisering, utvikling av ph.d.-utdanningen og styrkingen av kvaliteten i forskergruppene. Forskere i humaniora har samlet sett god produktivitet med et gjennomsnittlig tall på publikasjoner per vitenskapelig tilsatt som er høyere enn for andre fagområder i Norge. Evalueringen melder at det finnes «lommer» av fremragende forskning i de fleste humanisteiske fag, men at ingen slike miljøer i Norge når det høyeste internasjonale nivået. Mye av forskningen er konsentrert ved universitetene, som gjør at de kan nå en kritisk masse, mens om samtidig gjør det vanskeligere for andre, mindre institusjoner å nå frem. UiO og UiB står alene for 43% av norsk humanistisk publisering.

Men, samtidig pekes det på at 26 % av forskerne som er med i evalueringa, er helt uten publiseringspoeng. Dette kommer trolig av at det er flere institusjoner i evalueringen med kort fartstid innenfor forskning og at mange av fagene er undervisningstunge med stor andel av lektorer blant de ansatte. Universitetene i Oslo og Bergen står til sammen for 43 prosent av den totale forskningsproduksjonen målt i publiseringspoeng.

Hovedrapporten understreket at humanistisk forskning er ofte knyttet til norske temaer og kontekster og at det er fornuftig og forståelig når det gjelder forskning på norsk språk, litteratur og historie. Men det internasjonale panelet anbefalte likevel at det i norsk humaniora er potensiale for i større grad å stille spørsmål om hvordan temaer og problemstillinger som blir utforsket i den norske konteksten kan relateres til internasjonale fenomen som er sammenliknbare.

Den viktigste anbefalingen fra panelet, er at Regjeringen og hver enkelt institusjon utvikler tydeligere strategier og sterkere prioriteringer for humanistisk forskning. Disse strategiene bør ta hensyn til å stimulere internasjonal mobilitet og samarbeid. De bør også utvikle bedre systemer for å få en bedre kjønnsbalanse, støtte tidlig-karriere forskere og å støtte forskere som søker eksterne midler. Regjeringen og Forskningsrådet blir også anbefalt å målrette forskningsmidlene og stimulere til mer forskningssamarbeid på tvers av institusjonene i Norge.

Det må også bemerkes at dette er en undersøkelse av forskning og forskningskvalitet, ikke av utdanningskvalitet, selv om samspillet mellom forskning og utdanning omtales i vurderingen av de enkelte institusjonene og forskergruppene.

HUMEVALS overordnede anbefalinger til norske universiteter og høyskoler

Det internasjonale panelet hadde flere anbefalinger til de deltagende institusjonene

1. Det er behov for at både den norske Regjeringen og hver enkelt institusjon utvikler tydeligere strategier og sterkere prioriteringer for humanistisk forskning, som tar hensyn til styrker og svakheter i forskningssystemet og de tilgjengelige ressurser
2. Hvis høyskolene skal produsere forskning av høy kvalitet er det behov for å rekruttere flere ansatte med doktorgrad og tilby tilstrekkelig tid til forskning. Uten tilstrekkelig forskningstid vil høyskolenes ansatte aldri nå høy forskningskvalitet.
3. Det er for mange forskere i Norge med svært få eller ingen publiseringspoeng. Når begrensede ressurser skal fordeles er det viktig å sørge for at svake prestasjoner ikke belønnes.
4. Norske forskere innen humaniora bør ta sikte på å publisere mer i internasjonalt ledende tidsskrifter og på internasjonalt ledende forlag.
5. Nesten alle de evaluerte institusjonene kan forbedre sine internasjonale strategier, for eksempel ved tiltak som å invitere internasjonale gjesteforskere, publisere i internasjonalt ledende tidsskrift, gi støtte til mobilitet for vitenskapelig ansatte og stimulere til flere søknader om EU-midler.
6. Både institusjonene og Forskningsrådet bør ta lærdom av vellykkede forskergrupper, og bidra til deling av god praksis. Forskergrupper bør gi mer forutsigbare muligheter for forskere tidlig i karrieren til å arbeide sammen med etablerte forskere.
7. Institusjonene bør ha mer oppmerksomhet på bemanningsplaner og generasjonsmessig fordeling i forskerpersonalet.
8. Regjeringen og institusjonene bør arbeide for å reversere den bekymringsfulle nedgangen i andel kvinner blant postdoktorstipendiater i humaniora, og styrke karrieremuligheter for kvinner for å bedre kjønnsbalansen blant professorer.
9. Hvis institusjonene ønsker å styrke forskning i moderne språk og litteratur (fremmedspråk), vil det være nødvendig å se nærmere på strukturen i utdanningsprogrammene.

Omtale og evaluering av den humanistiske forskningen ved HVO

Evalueringspanelet pekte på at de «gamle universitetene» var best organisert, selv om noen små institusjoner også var sterke. De gamle universitetet og enkelte andre institusjoner i sentrale områder hadde flere ressurser enn mindre og regionale institusjoner. Det samme gjaldt rekruttering, karriereutvikling og nettverk.

Ved HVO ble 26 forskere og to forskergrupper evaluert (som nevnt ble imidlertid de humanistiske fagene på ASK holdt utenfor evalueringen).

Forskergruppen tilknyttet masterstudiet i kulturmøtet, «Cultural Encounters», var det ene. Der var seks forskere kvalifisert Disse forskerne kommer både fra Historisk institutt ved ASH og Institutt for Religion, livssyn og etikk ved AHL. Denne forskergruppen ble evaluert både som del av HUMEVALS panel nr. 5 for Arkeologi, historie og kulturfag og 7 Religion og teologi.

Panelene 5 – arkeologi, historie og kulturstudier og 7 Religion og teologi

Panel 5 trakk frem at historikerne ved HVO hadde sterk forskningsledelse fra erfarne professorer. Gruppen hadde særlig styrke når det gjaldt lokal og regional historie, hvor den hadde god «track record» i å få tak eksterne midler som vanligvis resulterte i flerbindsverk. Forskningsgruppen har to klare forskningsfokus, det ene migrasjon – særlig fra Norge til Nord-Amerika, den andre forholdet mellom embetsstand og bønder.

Panelet bemerket videre at det er adekvate biblioteks- og IT-ressurser ved HVO, men at det i sammenligning med større institusjoner er det «certainly a lack of R&D resources» ved høgskulen.

HVO har ingen Ph.d.-program for humanistiske fag og det var uklart for panelet hva slags utdannelsesprogrammer som fantes for stipendiatene. De så heller ikke noe fokus på postdoktorrekruttering eller karriereløp i institusjonen.

Panelet så bevis for «good international networking», ved at forskere fra HVO hadde gjestestillinger ved gode amerikanske universiteter. Institusjonen forsøkte også å tiltrekke seg gjesteforskere til Norge, uten at panelet så noen konkrete eksempler på dette.

HVO fikk skryt for forskningens «impact on teaching». Masterprogrammet i kulturmøter har fungert godt i tiår, er tverrfaglig innrettet og masterstudentene virker godt integrert i forskningen, og skriver oppgaver som går inn i pågående forskningsprosjekter.

Kulturmøte beskrives som et tema som er høy samfunnsrelevans. Noe den nylig utgitte Kyst- og fiskerihistorien er et tegn på. Det gir god innsikt i møter mellom fiskere, kyst- og innlandssamfunn, myndigheter m.m. Men panelet savner eksempler på at dette også har påvirkning - «impact» - på utforming av politikk når det gjelder interkulturell forståelse og kommunikasjon i dag. Panelet savner også opplysninger om tilsvarende samfunnspåvirkning av prosjektet om kulturmøter mellom bønder og embetsmenn.

Samlet sett finner panelet at HVO for en liten institusjon har utviklet en «reasonable» forskningsstrategi for fagene som blir dekket av panel 5, som har vært ganske vellykket. Det fokuseres på lokal- og regional forskning, innen rammen av kulturmøte-begrepet og med en tverrfaglig styrke. Det har særlig lyktes med å koble forskning med utdanning på masternivået.

Panel 7 evaluerte religionsmiljøet ved HVO. Men i motsetning til sine kolleger i panel 5, så fant evaluatorene at de ikke hadde fått nok informasjon til å si noe forskningsadministrasjon og forskning i dette fagfeltet ved HVO. En analyse av publikasjoner viser at det var ingen religionsvitere ved HVO som ikke hadde publisert i løpet av de siste fire årene, men forskerne lå under snittet humanister i Norge når det gjaldt publisering på engelsk og på nivå 2. To kandidater har avlagt doktorgrad i fagfeltet i løpet av samme periode. Koblingen til lærerutdanningen og masterprogrammet i kulturmøter ble trukket frem som positivt, selv om mangelen på informasjon gjorde at panelet ikke klarte å gi noen egentlig vurdering av forskningskvalitet.

Når det forskergruppen «Cultural Encounters» så mener panelet at gruppen har bred kompetanse innenfor temaet kulturmøter. Medlemmene er akademisk sett dyktige og det er lovende planer for videre prosjekter og søknader. Men kompetansen i gruppe er bred, noe som kan være en fordel, men som også kan føre til manglende sammenheng. De savner opplysninger om hva som kan gjøres for å skape en felles tverrfaglig base med «scholarly cohesion» i gruppa. Gruppen viser internasjonale publikasjoner, men de internasjonale kontaktene kan utvikles videre, spesielt med formelle kontakter, ikke uformelle slik det er nå. Gruppen har fått en overall score av på 3 av 5.

Panelet anbefalte på bakgrunn av dette at:

- HVO bygger på suksessen med masterprogrammet i kulturmøte, ved å bygge et Ph.d.-program.
- HVO ser på måter å styrke postdoktorell forskning på dette feltet.
- HVO i større grad kobler seg opp mot «policy makers» for å oversette sine betydelige forskningsfunn til samfunnet.
- HVO aktivt utvikler planer for å få tak mer eksterne midler og for å få økte forskningsressurser.

Panel 5 – Media studies

Innen dette fagfeltet meldte HVO inn 22 forskere og to «impact cases». Panelet fant at forskningsfokuset ved HVO var klart: Media og journalistikk, nye medier, medieetikk og ytringsfrihet og demokrati. Kulturmøter og profesjonspraksis er også relevant.

Panelet noterte seg at HVOs egenevaluering hadde nevnt at mangel på en egen FoU-strategi for humaniora og en liten støtteorganisasjon for forskning var svakheter ved. En ny FOU-strategi var blitt utarbeidet for å adressere disse problemene. Panelet merket seg også at en omorganisering av Avdeling for mediefag og et nytt mediehus også vil bidra i så henseende, men pekte samtidig på at HVOs praksis med at forskergrupper skal gro frem av seg selv og at det ikke er noen fast definisjon på hva en forskergruppe er, viser manglende visjoner.

Panelet mener at mediefagene ved HVO har gode ressurser tilgjengelig. Og at disse ressursene har vokst i den siste treårsperioden. Eksterne inntekter er på 12% av budsjettet, noe som er godt, men som også kan forbedres. Dessuten er det meste fra nasjonale kilder, det er lite fra EU og ingenting andre internasjonale kilder. Panelet anbefaler at andelen eksterne inntekter økes og at det søkes mer etter internasjonale kilder utover EU.

Panelet registrerte at publikasjonspoeng per ansatt ved HVO er lav i forhold til sammenlignbare institusjoner. Det gjelder også publikasjoner på engelsk og på nivå 2. Dette viser at det er utfordringer når det gjelder produksjonen av forskningen av høy, internasjonal kvalitet. Det ses i «impact casene» som ble levert, som var solide, men ikke internasjonalt «outstanding».

Forskningsgrupper er planlagt, men hvis de hadde vært på plass tidligere hadde de kunnet ha vært et middel til å bedre denne situasjonen.

Det er få eksempler på nettverksaktiviteter på nasjonalt nivå, men gruppene som forsker på protestbevegelser og «Cold war and the media» er gode eksempler. Det er omfattende utveksling av studenter. ~~ASH~~ AMF har dessuten gode kontakter med mediebransjen.

Når det gjaldt internasjonale kontakter trakk panelet frem graden av internasjonalisering blant studentene som positivt. Det samme gjaldt forskningen ved avdelingen på mobile medier. Panelet konkluderte likevel med at det mangler en strukturell visjon når det gjelder internasjonalisering av forskningen.

HVOs egenevaluering trakk frem FoU som viktig for undervisningen ved mediefag. Panelet fant at studentene nøt godt av små undervisningsgrupper og høy professortetthet (noe som vel må bety lærertetthet), selv om få av dem hadde doktorgrad sammenlignet med andre institusjoner. Dette

skyldes trolig fokuset på praksis og innslaget av undervisere med bransjeerfaring. Men dette påvirket samspillet mellom forskning og undervisning negativt. Panelet fant det positivt at avdelingen hadde fokus på å forbedre dette og å koble teori og praksis sammen, men så ikke hvordan dette var tenkt gjort i praksis.

Samlet sett var det panelets konklusjon at HVO, annet enn å være en liten institusjon og å ha nære bånd til regionale medieindustri, ikke har noen klare, distinkte kvaliteter. Det er flere problemer: Manglende internasjonalisering, manglende kjønnsbalanse og få stipendiater, men HVO virker å være klar over disse problemene og søker å bøte på dem. Blant annet ved professorstipend, tiltak for å utvikle kvinnelige professorer og tildeling av forskningstid. Men dette virker på panelet å være spredte tiltak som mangler et samlet strategisk rammeverk. Panelet nevnte at det må arbeides mer med internasjonalisering av forskningen og det å utvikle Ph.d.-kandidater.

FoU-koordinators bemerkninger

Evalueringsene fra panelene er såpass forskjellige både i utforming og når det gjelder hva det har lagt vekt på, at det gir visse begrensinger på hva man kan bruke dem til. Dessuten er de preget av at de er skrevet av utlendinger med høyst varierende kjennskap til både norske forhold og særlig til Høgskulen i Volda både når det gjelder historisk bakgrunn, høgskulen særpreg og spesielle forutsetninger ved den gjeldende statlige finansieringsordningen for høgskulen, dagens UH-landskap og dens regionale rolle. Det ser man blant annet av at flere av panelene peker på manglende Ph.d.-programmer som en hemsko. I tillegg og er deler av evalueringen, særlig av religionsfagene, er ufullstendig. Det skyldes ifølge panelene at de ikke har fått god og nok informasjonsgrunnlag fra HVO. Årsaken til dette er trolig det uklare mandatet og instruksjonene fra HUMEVAL. FoU-administrasjonen oppfattet som at HVO leverte det som ble bestilt av underlagsinformasjon. Og det ser ut til å stemme for høgskulen som helhet, forskningsgruppene og «impact»-studiene, men ikke for fagmiljøene. Men det ser også ut som historiepanelet fikk langt mer ut av det som ble levert enn religionspanelet.

Men det er likevel nyttig med et slikt utenfrablikk, da det sier noe om hvordan HVO fremstår og om felt hvor høgskulen kan forbedres. Samlet sett og når man tar hensyn til manglende kunnskap om Norge og HVO-forhold og uklarhetene i hva som skulle leveres av underlagsinformasjon er det likevel flere funn og anbefalinger som kan trekkes ut for HVO.

Overordnende anbefalinger

Når det gjelder de overordnende funnene for humaniora, både fra Humaniorameldingen og fra HUMEVAL viser jeg til det som jeg har referert over og til evalueringsrapporten på NFRs nettsider. Der kan man også lese mer om de åtte ulike panelenes vurdering av tilstanden til de forskjellige fagfeltene i norsk humaniora.

Samlet sett kan man på overordnet nivå trekke frem følgende anbefalinger til norske UH-institusjoner og dermed også til HVO

1. Det er viktig at det utvikles tydeligere strategier og sterkere prioriteringer for humanistisk forskning. Og at de humanistiske fagene gjøres samfunnsrelevante. For HVO er det viktig at de humanistiske fagene som det blir undervist i støtter opp om GLU som en profesjonsutdanning.
2. Man må sende inn flere søknader til eksterne finansieringskilder som NFR og EU
3. Det må rekrutteres flere ansatte med doktorgrad, som får tilstrekkelig tid til forskning.
4. Det må publiseres mer på internasjonalt høyt nivå.
5. Institusjonene må forbedre sine internasjonale strategier (gjesteforskere og mobilitet, og skriver flere søknader om EU-midler).
6. De må utvikle forskergrupper.
7. De må ha oppmerksomhet på generasjonsmessig fordeling og å få flere kvinnelige postdoktorer og professorer.

For HVO sin del vil jeg si at de fleste av disse punktene på en eller annen måte er ivarettatt i den nye strategien, og i gjeldende planverk for likestilling og annet. Blant annet ved at nynorsk er trukket frem som et prioritert felt i strategien. Det samme gjelder likestillings- og generasjonsutfordringene. Og til dels utfordringen når det gjelder å få mer og bedre forskning og å nå frem i NFR og EU-programmer.

Når det gjelder internasjonalisering av forskning – nettverk, kontakter, publisering, inn- og utgående mobilitet, tilslag på internasjonale midler – så finnes det ingen overordnet samordnet strategi, men dette er alle aspekter som prioriteres i de ulike støtteordningene Forskningsutvalget og FoU-administrasjonen administrerer: Små driftsmidler, Såkornmidler, støtte til stipendiater for lengre forskningsopphold, professor og FoU-stipend med mere. I tillegg vil dette også være faktorer som styrer tildelinger på fakultets og institutt-/seksjonsnivå. Når det gjelder forskningsgrupper, så er bildet mye av det samme, det er skrevet inn i strategiplanen, og er noe som prioriteres i utdelingen av diverse FoU-støtteordninger.

Anbefalinger til HVOs forskningsgrupper

Kulturmøte:

For forskningsgruppen i kulturmøte hadde panelt som vurderte fagfeltet en relativt positiv evaluering, men som også pekte på flere utfordringer.

De hadde følgende anbefalinger til gruppen:

- HVO må bygge videre på suksessen med masterprogram, ved å bygge et Ph.d.-program i kulturmøter.
- HVO må se på måter å styrke forskning på postdoktor-nivå.
- HVO må i større grad koble seg opp mot «policy makers» for å oversette sine betydelige forskningsfunn til samfunnet.
- HVO må aktivt utvikle planer for å få tak mer eksterne midler og for å få økte forskningsressurser.

De to første anbefalingen illustrerer poenget om at gruppen vel kan sies å ha en begrenset forståelse for den norske UH-sektoren og rammene og ressursene en institusjon som HVO har. HUMEVALs fokus på hvordan Norge kan bygge fagmiljøer som produserer forskning av høy, internasjonal klasse er ikke veldig fruktbar eller mulig for HVOs arbeide for å heve forskningen. Men selv om HVO har begrensede ressurser, er det viktig å se på hvordan høyskolen kan støtte og hjelpe forskere, hvor av ganske mange også deltar på internasjonale arenaer og produserer forskning av høy klasse. Det er viktig å hjelpe disse å publisere på engelsk og på nivå 2.

Et eget Ph.d.-program for kulturmøte og satsning på postdoktor-forskning er vanskelig å tenke seg skal kunne skje. Men det utfordrer fagene og avdelingene, å ha et bevisst forhold til rekruttering av stipendiater og karriereløpene disse skal ha, gjerne i Volda, etter avlagt doktorgrad. Det samme gjelder oppfordringen om at HVO skal aktivt utvikler planer for å få tak mer eksterne midler og for å få økte forskningsressurser. Selv om det siste er en del av det løpende utviklingsarbeidet og til dels blir adressert i utformingen av såkornmidler. Og også å tenke på hvordan forskningen som produseres kan gi nyttig kunnskap for beslutningstagere.

Mediefag:

For mediefagene ved HVO gjør jeg mange av de samme vurderingene som ved omtalen av kulturmøtegruppen. Mediefagene bør fortsette arbeide med å koble teori og praksis, og forskning og undervisning sammen. Videre bør de fortsette å legge til rette for internasjonalisering av forskningen. Ankepunktet som evalueringspanelet hadde på dette feltet var det de så som en manglende systematisk og planmessig innsats for å bøte på disse problemene. Det er også viktig at det produseres Ph.d.-kandidater som kan bidra til å heve forskningen på avdelingen.

Samlet fant panelet at HVO annet enn å være en liten institusjon og å ha nære bånd til regionale medieindustri, viste ingen klare, distinkte kvaliteter. Det er flere problemer: Manglende internasjonalisering, manglende kjønnsbalanse og få stipendiater, men HVO virker å være klar over disse problemene og søker å bøte på dem. Blant annet ved professorstipend, tiltak for å utvikle kvinnelige professorer og tildeling av forskningstid. Men dette virker på være spredte tiltak, som ikke står i et samlet strategisk rammeverk. Det må arbeides mer med internasjonalisering av forskningen og det å utvikle Ph.d.-kandidater.

I den grad anbefalingene fra panelene ikke dekkes av det som jeg skrev om i avsnittet om overordnede anbefalinger, det vil si strategi og handlingsplan, andre tiltaksplaner og ved innretningen og praktiseringen av de forskjellige FoU-relaterte støttetiltakene ved høgskulen, så bør de drøftes og følges opp av avdelingene, ved ledelse og avdelingsråd, og av forskningsgruppene selv.

HVO strategiplan, vedtatt 2017

Humaniora og humanistiske fag trekkes her frem i punkt 1.3: Profil:

«HVO har ein sterk fagtradisjon innan humaniora og samfunnsvitskap og tilbyr profesjonsutdanningar og fagstudium som både er regionalt forankra og internasjonalt orienterte. Høgskulen tilbyr bachelor-, master- og phd.-utdanning innanfor skule og barnehage, media og kommunikasjon, språk og kultur, samfunnsplanlegging og sosialt arbeid. Høgskulen har ein solid forskningstradisjon med sterke fagmiljø. HVO har ei særleg satsing på internasjonalisering. HVO har ein kompakt campus og legg vekt på verdien av nærleik mellom studentar, tilsette og leiing. HVO er eit akademisk tyngdepunkt for nynorsk språk og kultur.»

Av strategiplanens hovedsatsinger viser punkt 1.4.3 det samme. HVO skal:

samarbeid med mellom andre Universitetet i Bergen, Nynorsk kultursentrum og Nasjonalt senter for nynorsk i opplæringa – ta eit særleg ansvar for forskning på nynorsk språk og litteratur og sikre nynorsk som fagspråk.

I delmålene for FoU er også fleire av utfordringens som er trukket frem av HUMEVALs paneler adressert på et overordnet nivå. HVO skal:

- «prioritere FoU-ressursar til tre strategisk viktige område: dei nye grunnskulelærerutdanningane, den nye masterutdanninga i mediefag og PhD-utdanninga.
- stimulere til nasjonalt og internasjonalt tverrfagleg forskings- og utviklingsarbeid.
- gje studentar innsikt i og erfaring med FoU-arbeid ved å involvere dei i aktuelle prosjekt
- auke talet søknadar til nasjonale og internasjonale finansieringskjelder
- auke tal publiseringspoeng med 15%
- ha minst to forskingsprosjekt i samarbeid med UiB»

Av delmålene for organisasjon og menneskelige ressurser kan trekkes frem at HVO skal:

- «Satse aktivt på rekruttering og kompetanseheving av medarbeidarane
- arbeide for at 60% av fagstaben har førstekompetanse
- doble talet kvinner i faglege toppstillingar»
-

Dette gjenspeiler seg også i handlingsplanen: HVO skal:

- «fullføre arbeidet med nytt mediebygg.
- samle medieutdanningane til eitt fagmiljø
- samarbeide med UiB om språksamlingane
- arbeide for å få ekstern finansiering til vidareføring av Norsk Ordbok
- vidareutvikle samarbeidet i nynorskklynga i Volda/Ørsta
- vidareutvikle mastergradane innanfor GLU, nynorsk skriftkultur og Media Practices
- Organisere meir av forskinga i forskingsgrupper
- etablere ei forskingsgruppe saman med andre institusjonar innafor nynorskfeltet
- auke forskingsinnsatsen gjennom meir målretta prioritering av FoU-ressursane
- leggje vekt på å formidle forskning i relevante vitenskaplege tidsskrift
- leggje til rette for at det blir skriving søknadar om eksterne midlar frå regionale, nasjonale ogeuropeiske finansieringskjelder

- utarbeide og implementere ein kompetansehevingsplan
- arbeide aktivt med rekruttering av fagpersonale/administrativt personale
- prioritere ressursar til kompetanseutvikling mot strategisk viktige område (lærarutdanningane, mediefaga, PhD)»

Tilrådning

FoU-koordinators anbefaling er at det i et vedtak fra Forskningsutvalget og et eventuelt påfølgende vedtak i høgskulen styret vises til disse vurderingene og at det understrekes at spørsmålene omkring prioritering og videreutvikling av av humaniora, forskningsgrupper, kjønnsbalanse, rekruttering og internasjonalisering av forskning er noe som prioriteres og følges opp av Høgskulen i Volda.

Videre kan det også vurderes om strategiplanen og handlingsplanen må redigeres for å eksplisitt viser dette, som vil være et punkt som da ytterligere forankrer og støtter de forskjellige støtteordningene og planene som allerede er i funksjon på høgskulen. Men det er neppe tilrådelig å andre Strategiplanen på nåværende tidspunkt, da den i stor grad allerede inneholder nødvendige punkter.

I forhold til HUMEVALS anbefalinger er det særlig behovet for økt innsats på internasjonalisering og en plan for dette som ikke er til stede i strategiplanen.

Volda 23.8. 2017

Ola Teige,

FoU-koordinator ved HVO